

Ár 2012, föstudaginn 9. nóvember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 97/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 24. maí 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 24. maí 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 25. maí 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 20. júní 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 26. júní 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 12. og 16. október og 9. nóvember 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 19. júní 2005 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.500.000, gefið út af A ehf., til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 7. september 2006 var yfirlýsing um skuldskeytingu vegna veðskjals nr. X gefið út. Þar lýsti B því yfir að með yfirlýsingunni og að fengnu samþykki FF tækist hún á hendur greiðslu ofangreinds veðskjals. Að öðru leyti héldust ákvæði skuldabréfsins óbreytt. Sóknaraðili ritaði undir sem sjálfskuldarábyrgðaraðili.

Þann 26. janúar 2006 var skuldabréf nr. Y, að fjárhæð kr. 1.260.000, gefið út af C, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. umræddu skuldabréfi. Sóknaraðili og D, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Fyrir liggur fjárhagsyfirlit C sem ber með sér að hafa verið breytt þann 25. janúar 2006. Þar kemur fram að hreinar tekjur fyrir lánveitingu voru kr. 170.000 en eftir lánveitingu kr. 177.000. Greiðslubyrði lána var kr. 56.700 fyrir lánveitingu en kr.

60.000 eftir lánveitingu. Annar fastur kostnaður var kr. 10.000 fyrir og eftir lánveitingu og framfærslukostnaður var kr. 97.468 fyrir og eftir lánveitingu. Afgangur var kr. 5.832 fyrir lánveitingu og kr. 9.532 eftir lánveitingu. Breyting á mánuði var kr. 3.700 og breyting á ári kr. 44.400.

Þann 20. maí 2008 undirritaði B, lánsúmsókn vegna láns að fjárhæð 2.450.000 til 10 ára. Ritaði hún nafn sóknaraðila og C í reit fyrir nöfn væntanlegra sjálfskuldarábyrgðarmanna.

Þann 4. júní var skjalið Niðurstaða greiðslumats undirritað af sóknaraðila og C, en um var að ræða mat á B. Í skjalinu kemur fram að niðurstaða greiðslumat bendi til þess að lántakandi geti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Þá kemur fram að meira en helmingi lánsupphæðar verði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Í skjalinu er að finna stuttan útdrátt úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um ábyrgir á skuldum einstaklinga og auk þess yfirlýsingu sparisjóðsins um að greiðslumatið byggji á upplýsingum frá lántakanda og beri sparisjóðurinn ekki ábyrgð á því ef lántakandi hefur veitt rangar eða ófullnægjandi upplýsingar um fjárhag sinn.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit B, sem ber með sér að hafa verið prentað þann 27. maí 2008. Þar kom fram að hreinar tekjur fyrir og eftir lánveitingu væru kr. 408.081. Greiðslubyrði lána var kr. 86.290 fyrir lánveitingu og kr. 79.097 eftir lánveitingu. Annar fastur kostnaður var kr. 115.231 fyrir og eftir lánveitingu og framfærslukostnaður var kr. 188.000 fyrir og eftir lánveitingu. Afgangur var kr. 18.560 fyrir lánveitingu og kr. 25.753 eftir lánveitingu. Breyting á mánuði var kr. 7.193 og breyting á ári kr. 86.316. Heildartekjur heimilisins árið 2007 voru kr. 1.717.304 og heildarskuldir kr. 4.824.500.

Þann 5. júní 2008 var skuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 2.450.000 gefið út af B, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og C tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að hann gerði sér grein fyrir í hverju ábyrgð hans væri fölginn og taldi hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hafði sóknaraðili kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 2. mars 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila þar sem óskað var eftir því að ábyrgðaryfirlýsingar nr. X, Y og Z yrðu skoðaðar og rökstudd afstaða tekin til gilds þeirra. Þann 28. mars kvað varnaraðili ábyrgðirnar gildar.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 24. maí 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðir vegna lána nr. Y, Z og X verði felldar niður. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið eftir samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga við veitingu ábyrgðanna.

Vegna skuldabréfa nr. Z og Y vísar sóknaraðili til þess að ekki hafi verið farið eftir 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins þar sem greiðslumat hafi ekki verið samþykkt af

greiðanda né hafi niðurstaða þess verið kynnt ábyrgðarmönnum. Að auki hafi ekki verið farið eftir 1. og 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins vegna skuldabréfs nr. Y þ.e. upplýsingabæklingur hafi ekki verið afhentur og kynntur ábyrgðarmönnum.

Vegna skuldabréfs nr. X vísar sóknaraðili til þess að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt og þ.a.l. ekki kynnt fyrir ábyrgðarmanni þegar einstaklingur hafi tekið lánið yfir af fyrirtæki.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Vegna skuldabréfs nr. X vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt 2. gr samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga gildi það um sjálfskuldarábyrgðir einstaklinga til tryggingar fjárhagslegum skuldbindingum annarra einstaklinga. Sjálfskuldarábyrgðir vegna skulda fyrirtækja falli því utan við samkomulagið. Þar af leiðandi gildi ákvæði samkomulagsins ekki um umrætt skuldabréf, eins og sóknaraðili haldi fram.

Vegna skuldabréfa nr. Y og Z vísar varnaraðili til þess að fyrir liggi að greiðslumót hafi verið framkvæmd vegna umræddra lánveitinga. Greiðslumötin hafi verið jákvæð og gefið til kynna fullnægandi greiðslugetu útgefanda skuldabréfanna. Varnaraðili telur að farið hafi verið í öllum meginatriðum að ákvæðum samkomulagsins við fyrrgreindar lánveitingar og að meintir annmarkar sem nefndir séu í kvörtuninni leiði ekki til ógildingar framangreindra sjálfskuldarábyrgða. Vísar varnaraðili til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. 2375/2011 máli sínu til stuðnings.

Varnaraðili telur rétt að benda á að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Samkomulagið hafi ekki lagagildi og feli ekki í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila.

Varnaraðili telur að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð vegna framangreindra skuldabréfa. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða sóknaraðila á skuldabréfum nr. X, Y og Z. Sóknaraðili byggir kröfur sínar á samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess, en þeim skilningi hafnað að um sé að ræða samantekt verklagsreglna.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð á skuldum annars einstaklings, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000.

Í upphafi verður fjallað um sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X. Útgefandi umrædds skuldabréfs var A ehf. Af orðalagi 2. gr. samkomulagsins og heiti þess er ljóst að því er einungis ætlað að ná til ábyrgða á skuldum einstaklinga. Tekur það því ekki til ábyrgða á skuldum einkahlutafélaga, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 27/2010. Því er ekki hægt að verða við kröfu sóknaraðila um beitingu á umræddu samkomulagi við útgáfu skuldabréfs nr. X.

Ekki verður fallist á með sóknaraðila að varnaraðila hafi borið að greiðslumeta B við skuldaraskipti á láninu, enda ber fjármálafyrirtæki að meta greiðslugetu greiðanda þegar ábyrgð ábyrgðarmanns eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu, sbr. 1. mgr. 3. gr. samkomulagsins. Við skuldaraskiptin var sóknaraðili þegar í sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslu skuldabréfs nr. X. Var varnaraðila í ljósi þess ekki skylt að framkvæma mat á greiðslugetu við skuldaraskiptin, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 107/2012.

Þegar af þeirri ástæðu verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila er lýtur að niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X.

Því næst verður fjallað um ábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y. Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit sem ber með sér að hafa verið breytt þann 25. janúar 2006. Þar kom fram að afgangur á mánuði fyrir lánveitingu væri kr. 5.832 en eftir lánveitingu væri hann kr. 9.532. Enginn skrifar undir umrætt fjárhagsyfirlit. Ljóst er að varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig skilyrði 3. gr. samkomulagsins að því leyti.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Í ákvæðinu er í fyrsta lagi kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsúmsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Í 2. mgr. 4. gr. samkomulagsins ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklingsins og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa eigi meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í máli þessu liggur fyrir að sóknaraðila var ekki kynnt niðurstaða greiðslumats eða upplýsingabæklingur um ábyrgðir, sbr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Þá var sóknaraðila ekki bent á þann möguleika að kynna sér greiðslumatið eða gögn því til grundvallar. Það greiðslumat sem hér um ræðir kallaði þó á að ábyrgðarmenn væru hvattir til að kynnar sér það, en það sýndi að lántakinn myndi hafa innan við 10.000 kr. á mánuði til ráðstöfunar umfram nauðsynleg útgjöld og afborganir lána. Var í matinu gert ráð fyrir að tekjur hækkuðu um 7.000 kr. við veitingu lánsins. Þá var gert ráð fyrir að greiðslubyrði lána hækkaði aðeins um 3.300 krónur við útgáfu lánsins, þrátt fyrir að mánaðarleg afborgun af nafnvirði þess næmi

ríflega 13.000 kr. Hafa ekki komið fram aðrar skýringar á því, en að andvirði lánsins hafi að verulegu leyti átt að renna til uppgreiðslu eldri skulda lántaka

Þegar atvik málsins eru metin heildstætt, þ.á.m. að ábyrgðarmanni var hvorki kynnt niðurstaða greiðslumats né bent á þann möguleika að kynna sér gögn þau sem lágu til grundvallar greiðslumati eru forsendur til að víkja sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y til hliðar, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sanningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 61/2012.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að dómur héraðsdóms Reykavíkur í máli nr. E-2375/2011 hafi fordæmisgildi í máli þessu, enda réðist niðurstaða umrædds máls á því að niðurstaða greiðslumats var jákvæð en einnig af því að í skýrslu stefnanda málsins fyrir dóminum kom fram að það hefði engu breytt þótt henni hefði verið kynnt efni umrædds greiðslumats áður en hún skrifaði undir skuldabréfið. Í ljósi framangreinds er fallist á með sóknaraðila að sjálfskuldarábyrgð hans á skuldabréfi nr. Y sé ógild.

Því næst verður vikið að ábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z. Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit sem ber með sér að hafa verið prentað þann 27. maí 2008. Þar kom fram að afgangur á mánuði fyrir lánveitingu væri kr. 18.560 en eftir lánveitingu væri hann kr. 25.753. Enginn skrifar undir umrætt fjárhagsyfirlit. Ljóst er að varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig skilyrði 3. gr. samkomulagsins að því leyti. Í yfirlitinu er gert ráð fyrir nokkurri lækkun greiðslubyrði lána, en það skýrist af því að samkvæmt lánsumsókn og þeirri niðurstöðu greiðslumats sem kynnt var sóknaraðila, var gert ráð fyrir að meginhluti lánsins gengi til uppgreiðslu eldri skulda lántaka. Sóknaraðili undirritaði þann 4. júní staðfestingu á að sér hefði verið kynnt jákvæð niðurstaða þessa greiðslumats. Þá staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Sóknaraðili tók þá ákvörðun að gangast í sjálfskuldarábyrgð en í slíku felst skuldbinding sem honum ber að standa við. Er í ljósi framangreinds ekki unnt að fallast á það með sóknaraðila að ógilda beri umrædda sjálfskuldarábyrgð, með vísan til ákvæða 36. gr. laga nr. 7/1936 um sanningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar hans á skuldabréfi nr. X er hafnað.

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y er ógild.

Kröfu sóknaraðila á hendur varnaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar hans á skuldabréfi nr. Z er hafnað.

Reykjavík, 9. nóvember 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason